

Motion till riksdagen 2019/20:2469

av **Karolina Skog och Rasmus Ling (båda MP)**

Fler brottsbekämpande byråkrater

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samordningen och uppföljningen av myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lokala erfarenheter av samordnad tillsyn omhändertas och sprids och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbete mot penningtvätt prioriteras i kampen mot organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En kriminell livsstil och organiserad brottslighet kan bygga på olika skäl, men en given drivkraft är pengar. Att strypa möjligheterna att tjäna och tvätta pengar är en central del i arbetet mot den organiserade brottsligheten. Pengarna är också en väg in för upptäckt och möjlighet att störa verksamheten.

Den senaste tidens trygghetsdebatt har fokuserat på straffrättsliga skärpningar och fler poliser. Samtidigt som vi ser behov av stärkt polisverksamhet både vad gäller medel och verktyg så vill vi lyfta fram andra verktyg som väl så viktiga. Att strypa den organiserade brottslighetens finansiering gör verklig skillnad. Vi vill utöver poliser se fler byråkrater i arbetet med att stävja den organiserade brottsligheten.

Samverkan mot brott

Regeringen har gett tolv myndigheter i uppdrag att samverka mot organiserad brottslighet. I uppdraget ingår också att möjliggöra samverkan på lokal nivå. Riksrevisionen konstaterade i en rapport tidigare i år att det finns anledning att stärka samordningen och uppföljningen av detta arbete.

Tillsyn är underutnyttjad resurs

Brå har lyft fram miljöbrott som ett rättsområde där man kan se involvering av grov organiserad brottslighet och tydlig koppling till ekonomisk brottslighet. Exempelvis hantering av avfall och handel med utrotningshotade djur och växter har högt ekonomiskt värde och sker delvis eller helt på en svart marknad. Miljöbrott upptäcks i huvudsak inom ramen för miljötillsynen. Tyvärr finns stora brister i tillsynen, och i synnerhet arbetet att beivra grova brott. En kartläggning av Sveriges miljöarbete från EU-kommissionen visade att det finns flera strukturella problem inom tillsynsverksamheten och lagföringen av miljöbrott. EU-kommissionen lyfter fram vikten av ett riskbaserat förhållningssätt och skriver att samverkan mellan tillsynsmyndigheter och polis och åklagare bör kunna förbättras för att öka sannolikheten för att allvarliga överträdelser lagförs.

Miljötillsyn är bara ett exempel. I regeringens skrivelse *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program* tas administrativa åtgärder upp som ett redskap vid sidan av straffrättsliga åtgärder. Tillsynsåtgärder inom områden som brand, miljö och hälsa omnämns som en outnyttjad potential.

Ur detta perspektiv är det märkligt att ingen myndighet som har arbetat med eller har insyn i tillsynsverksamhet inom dessa områden är med i myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet.

Länsstyrelserna har ett uppdrag att samordna det regionala brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelserna utför även tillsyn vilket gör att de är en del av den myndighetskedja som kan upptäcka och beivra brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet. Det bör därför övervägas att inkludera länsstyrelserna i samverkansarbetet.

Lokala erfarenheter

I Malmö har ett arbete med samordnad tillsyn utvecklats. Det har varit framgångsrikt och erfarenheter från detta bör spridas till statliga myndigheter och till andra kommuner.

Genom en extra satsning kan tillsynsavdelningarna på flera olika förvaltningar inom Malmö stad arbeta tillsammans och fokusera på verksamheter och branscher som normalt sett inte kan finansieras av tillsynsavgifter och som har en koppling till otrygghet och osund konkurrens. Projektet möjliggör att utveckla metoder för att på ett effektivt sätt motverka oseriösa och olagliga verksamheter, bedriva tillsyn genom kvalitativa och fördjupade utredningar samt samverka och koordinera insatser från olika myndigheter. Samordningen av insatserna sköts från miljöförvaltningen.

Tidigare i år belades närmare 100 ton godis med säljförbud av miljöförvaltningen i Malmö. Enligt lokala myndigheter fanns det skäl att misstänka kopplingar till organiserad brottslighet som siktade på en lukrativ marknad i Danmark. Detta är ett bra exempel att även saker som kan framstå som oskyldiga kan vara en av flera metoder att tjäna pengar inom den organiserade brottsligheten. Alla vägar för att strypa pengaflöden till gäng och organiserad brottslighet måste användas.

Kontrollerande myndigheter inom exempelvis miljö, livsmedel och brand kan inom ramen för samverkan med andra myndigheter spela en viktig roll i arbetet mot organiserad brottslighet. Det är därför av vikt att dessa dels har grundläggande finansiering för sin verksamhet och dels att dessa involveras i myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet.

Välfärdsbrott

Bidrag och inkomster ur välfärdssystemen är en många inkomstkällor för organiserad brottslighet. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka välfärdsstatens förmåga att stå emot organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet. I budgeten för 2020 återfinns bland annat att Ekobrottsmyndigheten kan öka förmågan att utreda och lagföra välfärdsbrott och att Arbetsmiljöverket får tillskott för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Arbetsmiljöverket ska också kunna göra fler inspektioner. Detta arbete måste fortsatt utvecklas så att vi säkrar att de medel som tillförs välfärden inte nyttjas till att finansiera kriminalitet.

Vapen

Kunskapen om hur vapen kommer in i Sverige är mycket begränsad. Enligt Tullverket finns det skäl att anta att vapen förs in i landet tillsammans med lagliga varuflöden. En slutsats bör vara att arbetet med att stoppa illegala flöden måste skötas tillsammans med annan kontroll av varuflöden. För detta behöver Tullverket både tillräckliga verktyg och medel.

Inga täta skott

Enligt Ekobrottsmyndigheten finns en oroväckande tendens att gränsen mellan företrädare för det legala näringslivet och den kriminella världen tycks suddas ut. De pekar också på att vinsterna som momsbedrägerierna och punktskattebrotten genererar är mycket stora. Jämfört med narkotikahandel är dock upptäcktsrisken och straffsatserna är dock betydligt lägre varför det är ett attraktivt brottsområde för aktörer inom den organiserade brottsligheten. Varje år beräknas staten gå miste om miljardbelopp. Pengarna hamnar istället hos kriminella och kan används för att finansiera annan brottslighet. Återigen måste vi konstatera att arbetet med att spåra den organiserade brottsligheten måste göras integrerat i övrigt myndighetsarbete.

Två utsatta branscher är byggbranschen och transportbranschen. Inom båda dessa har branschorganisationer och företag inom respektive bransch initierat initiativ för att komma åt problemen som både göder brottslighet och skapar en osund konkurrens med företag som agerar schysst. Detta är väldigt viktigt och välkommet. Det är dock viktigt att dessa initiativ säkras goda kontaktvägar in till de myndigheter som kan ta vidare anmälningar och information. Samverkan bör sträckas även utanför myndighetssfären.

Penningtvätt

Genom att förhindra att kriminella kan använda sig av de pengar de tillskansar sig illegalt ser vi till att brott inte lönar sig. Därför är det positivt att regeringen i flera steg har skärpt reglerna gällande bekämpning av penningtvätt. 2017 utökades regelverket så att fler verksamheter omfattas av kraven i penningtvättsregelverket, sanktionsmöjligheterna utökades och ett register över verkliga huvudmän infördes. 2018 inrättades en samordningsfunktion på polisen med representanter från ett antal aktörer som spelar nyckelroller i arbetet mot penningtvätt, såsom Spelinspektionen, Tullverket och Skatteverket. 2019 utökades kontrollen och sanktionsmöjligheterna mot advokatbolag.

Nästa år skärps penningtvättsregelverket ytterligare för att bland annat inkludera handlare av virtuella valutor, Finansinspektion får mandat att ingripa mot utländska kreditinstitut vid överträdelser av penningtvättsregelverket och informationsdelning mellan myndigheter underlättas med hjälp av ett datasöksystem. För att stärka Finansinspektionens och länsstyrelsernas förmåga att upptäcka eventuella brister i företagsarbete mot penningtvätt och bedriva effektiv tillsyn stärks i budgeten för 2020. Genom effektivt myndighetsarbete och skärpta regleringar kan vi strypa den organiserade brottslighetens finansiering. Därför bör ett effektivt arbete mot penningtvätt prioriteras i kampen mot organiserad brottslighet.

Spel som pengatvättmaskin

En inte oväsentlig del av den svarta ekonomin rör spel om pengar. Det kan röra allt ifrån illegala spelklubbar, till de legala alternativ som finns. När det gäller den illegala marknaden, så är det i grunden en polisiär fråga, men polisens arbete kan underlättas genom en effektiv samverkan med berörda kommuner.

Det har också visat sig att de statliga casinon som finns i Sundsvall, Malmö, Stockholm och Göteborg inte är utan problem. I Svenska spels årsredovisning för 2018 så kan man läsa:

I november 2018 beslutade Spelinspektionen i ett tillsynsärende att Casino Cosmopol brustit i sitt systematiska arbete för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism på samtliga områden som myndigheten granskat. Myndigheten utdömde i samband med detta en sanktionsavgift på 8 miljoner kronor. Kort därefter lämnade Casino Cosmopol en åtgärdsplan som redovisade steg som skulle tas för att möta de brister Spelinspektionen meddelat. Casino Cosmopol överklagade även myndighetens beslut eftersom Spelinspektionen varken haft tydliga föreskrifter eller gett vägledning om hur de brister de anmärkt på ska hanteras.

Detta visar att även den legala spelverksamheten i Sverige inte är utan problem när det gäller kontroll av penningtvätt. Det finns skäl för regeringen att överväga att på något sätt involvera Spelinspektionen och Finansinspektionen även i det bredare arbetet mot organiserad brottslighet.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att den organiserade brottsligheten inte verkar i en parallell verklighet och bara sysslar med narkotika och vapen utan delvis verkar genom företag som kan framstå som legitima och också utnyttjar vårt välfärdssystem. Sverige har en fantastisk styrka i våra myndigheter och vid sidan av straffrättsliga åtgärder är de ett starkt vapen i arbetet att bekämpa organiserad brottslighet och göra Sverige tryggt.

Karolina Skog (MP)

Rasmus Ling (MP)